

HS

KULTTUURI

C KULTTUURI • MIELIPIDE • TÄNÄÄN

”Menin
joka
paikkaan
enkä
kysellyt
lupia”

Claire Aho on suomalaisen
valokuvauksen grand old lady.
Hän oli paitsi muoti- myös
katukuvauksen uranuurtaja,
kunnes työt loppuivat kuin seinään.

Claire Aho muisteli
värikästä uraansa
mielipaikassaan,
Tukholman Grand
Hotelin baarissa.

HS-haastattelu

Tukholma

TUKHOLMASSA törähtävät kunnialaukaukset. On aurinkoinen syysnuntai ja pikku-prinssi **Nicolasin** ristiäispäivä.

Laukaukset sopivat juhlistamaan myös Claire Ahoa. Suomalaisen muoti- ja mainoskuvauksen grand old lady täyttää marraskuun alussa 90 vuotta. Merkipäivän kunniaksi Claire Aho on tullut lempipaikkaansa Grand Hotelin baariin nauttimaan kupin teetä ja katkarapuleivän. Hotellissa on kova kuhina. Kuningallisten ristiäisten kutsuvieraat ovat yöpyneet täällä ja valmistautuvat lähtemään juhlatilaisuuteen.

He eivät taida tietää, että ikkunan ääressä istuva tyylikäs rouva on maailmankuulu valokuvaaja, jonka urauurtavia kuvia on ollut näytteillä legendaarista Lontoon Photographers' Galleryä myöten.

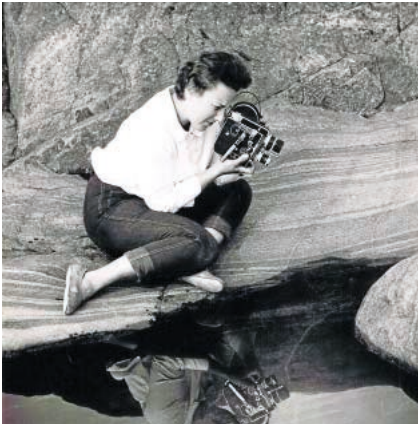
PARHAILLAAN Ahon kuvia on esillä Helsingin Akateemisessa kirjakaupassa.

Sibelius & kuvia Suomesta -näyttelyssä voi tehdä aikamatkan 1950-luvun Suomeen ja viattomuuden aikaan, jolloin mainokset olivat uusinta uutta ja Helsinki vielä hiljainen pikkukaupunki. Näyttelyn kuvia ovat ottaneet Claire Ahon lisäksi hänen isänsä Heikki Aho ja setänsä Björn Soldan.

**Claire Aho oppi
kuvaamaan pitkillä
kiertomatkoilla
ympäri Suomen.**

”Meidän perheessä kuvaami-
nen oli luonnollista. Kaikki teki-
vät jotain näkyvää. Niinpä minä-
kin päädyin alalle”, Claire Aho
sanoo.

Claire Ahon isä Heikki Aho oli kirjailija **Juhani Ahon** ja taitelijan **Venny Soldan-Brofeldtin** esi-koispoika. Hän perusti velipuolensa Björn Soldanin kanssa Aho & Soldan -yhtiön, joka tuotti ja kuvasi yli 300 dokumenttieloku-

vaa. Veljesten Pohjois-esplanadilla sijainnut kuvaamo tunnettiin ensimmäisistä Suomessa otetuista värivalokuvista. Siitä tuli myös taiteilijaväen suosima kohtauspaikka, jossa ajan kulttuurihenkilöt mielellään vierailivat.

”Alvar Aallon kanssa isä kävi usein lounaalla Kämpissä. Sibelius puolestaan oli tärkeä herra, mutta minä sain sinutella häntä ja kutsua Janne-sedäksi.”

CLAIRE AHO meni töihin isän studiolle opiskeltuaan journalisti-
 mia Yhteiskunnallisessa korkeakoulussa.

Heikki ja Björn kiersivät Suo-

mea kuvaamassa vasta itsenäis-
tyneen maan kansallismaisemia,
ja nuori Claire matkusti mukana.

”Isä oli koulutukseltaan pape-
ri-insinööri, mutta valokuvaus
oli hänen intohimonsa. Hänen
mielestään valokuvaajan ammat-
ti oli hyvä, ja sen vuoksi hän
suositteli sitä myös minulle”,
Claire Aho sanoo.

Kuvaanin perusteet Claire Aho oppi näillä Kolille ja Lappiin asti tehdyillä matkoilla. Isoäiti Venny oli jo näyttänyt lapsenlapselle, miten kuvan komposition sai parhaiten hahmotettua. Piti vain ottaa Klubi-tupakka-aski, leikata siihen aukko ja katsoa sen läpi, kovana tupakoitsijana

tunnettu Venny neuvoi.

Näillä opeilla Claire Aho ryhtyi kuvaamaan 1940-luvulla dokumenttielokuvia Aho & Soldanille.

"ISÄ OLI perfektionisti. Hän tarkasti kaikki kuvat ja filmit ja varmisti, että jokainen oli taatusti kunnossa."

Yleensä ne olivat, ja isän opit mieleensä iskostaneesta Claire Ahostakin tuli pikku hiljaa täydellisyys tavoittelija.

1950-luvulla hän oli jo ansioitunut dokumenttikuvaaja ol-
tuaan filmaamassa ainoana nai-
sena muun muassa Helsingin
olympialaisia ja tunkeuduttuaan

luvatta Porkkalanniemelle, kun Neuvostoliitto palautti alueen Suomelle. Sinne hänet lähetti amerikkalainen Warner Pathé News, jolle Aho työskenteli monta vuotta.

”Minä vain menin joka paikkaan, enkä kysellyt lupia”, Claire Aho sanoo.

Samalla mutkattomalla asenteella hän ryhtyi kuvaamaan muotia naistenlehtiin. Ahon humoristiset, värikkäät kuvat erotuivat heti muista, ja työtilauksia alkoi sadella. Aho kuvasi muotia vuosikaudet Sorjaan, Eevaan, Viikkosanomiin ja ajan hienostuneimpaan naistenlehteen Hopeapeiliin.

Claire Ahon suosikkimalli oli Carita Järvinen. Tämä kuva puolestaan on Järvisen suosikkikuva itsestään. Se on otettu vuonna 1966 Ahon suvun Toska-huvilalla Tvärminnessä.

Claire Ahon kirjassa Helsinki 1968 kaupunki näyttäytyy mustavalkoisena. Nuorisoa kahvila Ursulan edessä Kaivopuistossa.

Torimyyjä Kauppatorilla.

Verkossa lisää Claire Ahon ottamia valokuvia. Kysymme muun muassa, tunnistatko nämä kuvassa olevat tytöt. Kuva on 1950-luvulta, vailla tarkempia tietoja.

”En tuntenut ketään maailman huippukuvaajia, enkä ottanut mallia kenestäkään. Tein vain töitä omaan tyyliini.”

Töitä oli paljon. Claire Ahon poika Jussi Brofeldt muistaa äidin olleen aina töissä. Iltaisin pikku-Jussi meni äidin kanssa Korkeavuorenkadulla sijainneeseen Laatuokuvaan, jossa päivän aikana otetut kuvat kehitettiin.

”Kehittämö pimeine huoneineen oli jännittävä paikka. Lähdin mukaan aina innoissani”, Jussi Brofeldt muistelee.

1950- JA 60-LUVULLA muotikuvaajan työ oli raskaampaa kuin nykyään. Ei ollut apujoukkoja

kuten assistentteja tai stylistejä, jotka olisivat valinneet kuvausvaatteet.

Ei liioin meikkaajia – mallit tekivät meikin itse.

Claire Ahokin juoksi ympäri kaupunkia etsimässä vaatteita ja tutkimassa kuvauskohteita. Hän muistaa myös, että vaikka nainen oli siihen aikaan poikkeuskuvaajana, miehet eivät koskaan auttaneet kantamaan raskaita kameroita ja valoja.

”Ovi lyötiin kiinni nenän edestä.”

Aho joutui muiden sen ajan kuvaajien lailla hoitamaan koko kuvauksen yksin alusta loppuun asti.

”Ei tullut mieleenkään, että siihen olisi voinut saada apua joltakulta.”

Yhtä lailla kuin valokuvaajien, myös mallien työ oli arkisempaa ja ankarampaa kuin nykyisin.

”Mallit olivat ahkeria ja kilttejä. He tulivat aina ajoissa paikalle, koska myöhästymisestä joutui maksamaan sakon”, Claire Aho kertoo.

Hänen muotikuvauksen huipputautensa alkoi kohtaamisesta Carita Järvisen kanssa.

”Carita tuli käymään studiolla 1950-luvun lopulla. Hän oli nuori, kaunis ja vaatimaton. Ystävystyimme heti, ja olemme pysyneet ystävinä siitä asti.”

AHO JA JÄRVINEN tekivät koko 1960-luvun tiivistä yhteistyötä. He lähtivät kaupungille ilman tarkempia suunnitelmia ja alkoivat ottaa kuvia, kun paikka ja tunnelma tuntuivat sopivilta. Sitä Claire Aho tarjosi kuvia eri lehdille, joista jokin aina innostui.

Kun niitä katsoo nyt, se ei hämmästyttä. Carita Järvinen on lumoavan kaunis, ja kuvat ovat paitsi nostalgisia myös hauskoja ja ajattomia. Varmaankin sen vuoksi niiden arvo on ymmärretty maailman museoita myöten. Vastikään yhdysvaltalainen JP Morgan Chase Art Collection osti kokoelmiinsa kaksi teosta:

studiokuvan ruusuista sekä kuvan Clary von Platenista.

Carita Järvinen muutti myöhemmin Pariisiin, jossa hän loi uran huippumallina

”Työskentelin kuuluisien valokuvaajien kuten David Baileyn ja Terence Donovanin kanssa. Kukaan heistä ei vetänyt vertoja Clairelle. Tekniikan voi oppia, mutta lahjakkuutta joko on tai ei ole. Clairella sitä oli, ja sen vuoksi hän pystyi luomaan oman ainutlaatuisen tyyliinsä”, Carita Järvinen on kertonut.

1960-LUVUN lopulla ajan henki muuttui. Iloiset muotikuvat eivät yhtäkkiä sopineet politisoituneeseen ilmapiiriin. Kuvien piti olla graafisia ja mieluiten mustavalkoisia. Naiskuvaajiinkin suhtauduttiin entistä varauksellisemmin.

Claire Ahon työt loppuivat yllättäen kuin seinään. Hän perusti Tehtaankadulle Galleria Beckanin ja veti sitä muutaman vuoden.

Gallerian pito oli pikemminkin harrastus kuin bisnes. Niinpä Aho päätti muuttaa parempien työmahdollisuuksien toivossa Tukholmaan. Hän matkusti sinne 14-vuotiaan Jussin kanssa laivalla 1974 mukanaan vain tuoli ja Pepi-koira.

SILLE TIELLE hän jäi. Ruotsi tuntui tutulta ja kodikkaalta, koska Claire Aho oli asunut aikanaan Halmstadissa muutaman vuoden ollessaan naimisissa ruotsalaisen journalistin kanssa. Aho työskenteli muun muassa Nordiska Museetissa, Hufvudstadsbladetin uutiskuvien toimittajana ja Ruotsinsuomalaisten seurassa.

Nyt hän nauttii ansaituista eläkepäivistä ja ihmettelee viime vuosina tullutta maailmanmainetta sekä jatkuvia näyttelykutsuja.

”Enhän minä tehnyt mitään erityistä. Otin vain kuvia, ja se oli hauskaa.”

► **Sibelius – kuvia Suomesta on esillä Helsingin Akateemisessa kirjakaupassa 31. 12. asti. Aho on syntymäpäivänsä merkeissä tavattavissa näyttelyssä 1. marrakuuta klo 14-16 Akateemisessa. Claire Ahon kuviin voi tutustua myös Helsinki-Vantaan lentoasemalla, portilla 37, vuoden loppuun asti.**

► **Lisää Claire Ahon kuvia verkossa HS.fi/kulttuuri.**